

resultaten enquête **Schoolleiders over de positie van het vak Duits in het voortgezet onderwijs**

MINDER DUI TS OP SCHOLEN

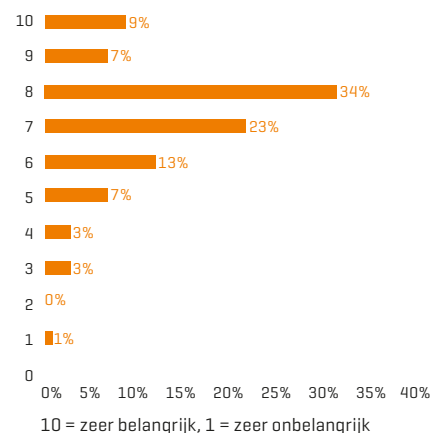
Steeds minder Nederlanders leren Duits op school. In de afgelopen 20 jaar is het aantal scholieren met het vak Duits in het voortgezet onderwijs met ongeveer een derde gedaald. Dit is met name te wijten aan onderwijshervormingen in de jaren '90: Leerlingen kregen aan de ene kant meer keuzemogelijkheden om andere vreemde talen dan Duits of Frans te kiezen. Aan de andere kant werd de keuzevrijheid beperkt doordat leerlingen vastgelegde profielen en sectoren in de bovenbouw volgden, waarin Duits niet altijd een plek had. Tegelijkertijd valt onder de leerlingen zelf een dalende belangstelling voor de taal van ons grootste en belangrijkste buurland te constateren. Uit het *Belevingsonderzoek Duits* (DIA, 2010) bleek dat ruim 70 procent van de leerlingen 'niets' met Duitsland heeft.

SCHOO LLEIDERS-ENQUÊTE

De Actiegroep Duits wil meer over de actuele positie van het vak Duits op middelbare scholen weten. In het voorjaar van 2015 heeft DUO Onderwijsonderzoek in opdracht van de Actiegroep Duits daarom een enquête onder schoolleiders van middelbare scholen uitgezet. Het onderzoek werd mede mogelijk gemaakt door EP Nuffic. De digitale vragenlijst is ingevuld door 321 directeuren uit het voortgezet onderwijs uit alle delen van het land. Het onderzoek zocht antwoorden op de volgende vragen:

- > Hoe belangrijk achten schoolleiders kennis van de Duitse taal en cultuur voor hun leerlingen?
- > In welke onderwijssectoren in het voortgezet onderwijs wordt Duits aangeboden?
- > Wat is de trend in aanbod van en belangstelling voor het vak?
- > Hoe makkelijk is het om geschikte docenten Duits te vinden?
- > Welke activiteiten en projecten worden ingezet om het vak Duits op Nederlandse scholen te promoten en inhoudelijk te versterken?

Hoe belangrijk vindt u het vak Duits voor de toekomst van 'de gemiddelde vo-leerling'?

RESULTATEN:

DUITS BELANGRIJK VOOR DE TOEKOMST

De helft van de directeuren vindt dat Duits voor de toekomst van hun leerlingen zeer belangrijk is (score 8-10), 36 procent vindt Duits belangrijk (score 6-7). 14 procent van de schoolleiders is van mening dat de taal een relatief laag belang heeft. Directeuren van scholen in de grensstreek (binnen 30 kilometer van de Duitse grens) vinden Duits gemiddeld belangrijker (gemiddelde score 7,9) dan schoolleiders die verder af van de grens werken (gemiddelde score 7,1).

AANBOD OP SCHOLEN CONSTANT

Op bijna alle scholen wordt Duits op dit moment aangeboden. De zeven scholen die Duits niet (meer) aanbieden zijn vooral vmbo-scholen, die voor Frans of Spaans hebben gekozen. Zij geven aan dat Duits voor hun leerlingen geen meerwaarde heeft.

Vrijwel alle scholen (98 procent) bieden Duits in de onderbouw van vmbo-t, havo en vwo aan. Op het laagste vmbo-niveau biedt 43 procent van de scholen Duits aan in de onderbouw.

Ook in de bovenbouw kunnen leerlingen van vmbo-t, havo en vwo op 96 procent van alle scholen Duits kiezen.

Slechts een derde van alle scholen biedt Duits voor leerlingen in de 3e en 4e klas van vmbo-b aan. Als het gaat om het niveau vmbo-k, valt het grote verschil tussen het aanbod van Duits in de onderbouw en in de bovenbouw op: daar waar in de onderbouw vmbo-k nog 77 procent van de scholen Duits aanbiedt, is dat voor klas 3 en 4 nog maar 60 procent. Over een periode van vijf jaar is het onderwijsaanbod voor het vak Duits op middelbare scholen (per saldo) niet of nauwelijks gewijzigd.

DALENDE BELANGSTELLING ONDER LEERLINGEN

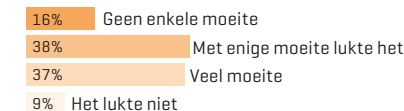
De belangstelling van ouders voor het vak Duits is naar inschatting van de schoolleiders per saldo niet of nauwelijks veranderd. Bij leerlingen lijkt er

per saldo wél sprake te zijn van een dalende belangstelling: 16 procent van de directeuren schat in dat er een stijgende belangstelling is, terwijl 21 procent van de directeuren inschat dat zich een dalende trend voordoet.

DOCENTEN DUI TS GEZOCHT: VAKBEKWAAM EN BEVOEGD

Bijna driekwart van de schoolleiders die Duits op school aanbieden heeft de afgelopen 5 jaar een docent Duits gezocht. Bijna de helft daarvan had veel moeite om een geschikte docent Duits te vinden. Bij 9 procent lukte dit helemaal niet. Ruim een derde (38 procent) had hiermee enige moeite. Bijna alle scholen hebben als reden daarvoor aangegeven dat er een te beperkt aanbod van geschikte en bevoegde kandidaten is, met name voor de bovenbouw. Zoals een van de schoolleiders schrijft: 'Ze zijn er bijna niet. Een grote zorg!' Een andere constateert 'schaarste op de markt, zeker waar bevoegdheid én bekwaamheid gevraagd worden'. Scholen in de grensstreek hebben iets minder moeite hun vacatures voor Duits te vervullen, al scheelt het niet veel.

Kunt u aangeven hoeveel moeite het uw school heeft gekost om een geschikte docent Duits te vinden?

VEEL ACTIVITEITEN VOOR DUI TS

Meer dan de helft van de ondervraagde scholen biedt speciale projecten en activiteiten aan om het vak Duits te promoten en te versterken. Het meest genoemd worden excursies en schoolreizen naar Duitsland (56 procent), een uitwisseling met een Duitse partnerschool (23 procent) en het organiseren van een taal-dorp (23 procent). 12 procent van de scholen biedt leerlingen de internationaal erkende taalcertificaten van het Goethe-Instituut aan.

CONCLUSIE

Na de grote daling van leerlingen met het vak Duits op Nederlandse scholen sinds de jaren '90 lijkt de positie van het vak in de afgelopen jaren weer enigszins gestabiliseerd. Vooral op de niveaus vmbo-t, havo en vwo wordt Duits (nog) op bijna alle scholen aangeboden. De belangstelling van leerlingen om Duits te kiezen lijkt echter af te nemen. Dit vereist meer actie om de Duitse taal positief onder de aandacht van jongeren te brengen en het vak inhoudelijk te versterken. Een positieve uitkomst van dit onderzoek is het feit dat meer dan de helft van de deelnemende scholen al bijzondere projecten ter versterking van het vak aanbiedt. Dit verdient navolging en ondersteuning!

De grootste bedreiging voor het vak Duits vormt echter het lerarentekort. Meer bevoegde en bekwame docenten Duits zijn nodig om ervoor te zorgen dat Nederlandse leerlingen ook in de toekomst nog goed onderwijs in de Duitse taal kunnen volgen. Nederland kan niet zonder kennis van de Duitse taal en cultuur.

De Actiegroep Duits maakt zich sterk voor de Duitse taal in Nederland. Met de campagne **'Mach mit!'- 'Doe mee!'** willen de Duitse Ambassade in Den Haag, het Duitsland Instituut Amsterdam, de Nederlands-Duitse Handelskamer en het Goethe-Institut Niederlande het bewustzijn van het belang van de Duitse taal voor Nederland vergroten. Kijk op de website van de Actiegroep Duits, www.machmit.nl, voor meer informatie over onze projecten en over het belang van Duits.